

Armido Rubino*

BOLESTI DECE I ADOLESCENATA U SAVREMENOJ CIVILIZACIJI – „DRUGA STRANA MEDALJE“

SAŽETAK

„Druga strana medalje“ odnosi se na: (1) „nove bolesti“ izazvane globalizacijom; (2) nove činioce okruženja koji deluju na zdravlje dece; (3) uticaj globalizacije na razvoj dece.

Epidemija gojaznosti u detinjstvu sa udruženim metaboličkim sindromom je prototip bolesti čija se učestalost povećava kao posledica promena u savremenoj kulturi, običajima i načinu života. Mnoga danas gojazna deca postaće gojazne odrasle osobe sa svim pratećim rizicima i posledicama. Promene u načinu ishrane (nutriciona tranzicija i globalizacija ishrane) i sve manja fizička aktivnost (sedentaran način života) su najčešći faktori koji uzrokuju nastanak gojaznosti u detinjstvu.

Globalizacija, definisana kao „globalizacija tržišta, informacija i komunikacija i sveprisutnost masovnih medija u globalnom selu“, snažno utiče na činioce okruženja koji oblikuju zdravlje dece i adolescenata. Najmlađa populacija je izuzetno osetljiva na negativne efekte globalizacije.

Preterano i nekontrolisano korišćenje televizije i računara stimuliše i ubrzava sazrevanje kognitivnih procesa, a istovremeno može ugroziti emocionalni razvoj dece i učiniti ih labilnim, nesigurnim i sklonim problemima. Komunikacija posredstvom masovnih medija slabi moć poimanja stvari, a jača emocionalnost doživljaja. Nažalost, deca provode suviše vremena u gledanju televizije. Osamljenost deteta pred televizijskim aparatom je naročito štetna ako se radi o malom detetu koje ne može razlikovati stvarnost od maštarija. Mnoga deca koja odrastaju u takvim uslovima ostaju i u starijem uzrastu izolovana u svom svetu. U periodu adolescencije, kada su njihove biološke moći, intelektualni i emocionalni razvoj na vrhuncu, ta deca ostaju nedostupna uticaju porodice i škole koji svoje dužnosti i funkcije ne mogu uspešno ostvariti. Takva situacija donosi u adolescentnoj populaciji sve veći porast otuđenosti, ravnodušnosti, čamotinje i lenjosti. Poremećaji reproduktivnog zdravlja, korišćenje duvana, alkohola i droga, povrede i

¹ Prof. Armido Rubino, Department of Pediatrics, University of Naples Federico II, via S. Pansini I-80131 Naples, Italy, rubino@unina.it

nasilje, lakši i teži mentalni poremećaji, tzv „novi morbiditet“ mladih problem je koji danas u manjoj ili većoj meri ugrožava sve evropske zemlje.

Neophodno je očigledno više istraživanja korena ovih globalno prisutnih problema, kao i razvoj odgovarajuće socijalne, zdravstvene i obrazovne politike. Moramo više saznati o efektima globalizacije na razvoj mozga i mišljenja dece i adolescenata. Treba iznaći načine korišćenja moderne informacione tehnologije oslanjajući se na prirodnu sposobnost i darovitost dece u cilju postizanja kvalitativnog skoka u obrazovnim sistemima, i novog pristupa edukaciji dece od ranog uzrasta do mladosti.